

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 17 dec. 1951

*'s Morgens te 10 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President Drees en de Ministers Albregts, Beel, Van den Brink, Joekes, Mulderije, Rutten (bij de punten 1 en 2), Peters, Staf, Stikker, Teulings, In 't Veld en Wemmers (afwezig zijn Minister Lieftinck wegens verblijf in het buitenland en Minister Mansholt wegens vereiste aanwezigheid in de Tweede Kamer; om deze laatste reden verliet Minister Rutten na punt 2 de vergadering).

Tevens zijn aanwezig Staatssecretarissen Blom en Götzen (bij de punten 1 t/m 4; Staatssecretaris Blom ook in de middagvergadering).

Secretaris: Wegens ziekte van Drs. J. Middelburg, Jhr.Mr. A.J.M. van Nispen tot Pannerden, Plv. Secretaris.

- - -

3. Uniezaken

a. *Ontwerp-begrotingen voor Nieuw-Guinea 1951 en 1952*

Op voorstel van Minister *Joekes* en Minister *Peters* zullen nog enige wijzigingen worden aangebracht in de Memories van Toelichting.

Minister *Peters* zegt bovendien toe, rekening te zullen houden met de brief van Financiën van 14 December jl. De *Raad* aanvaardt hierna de ontwerpen.

b. *Besprekingen met Prof. Supomo* (Zie notulen MR d.d. 10-12-1951, punt 3b.)

Staatssecretaris *Blom* deelt ter vergadering copieën van het antwoord van Prof. Supomo op zijn nota rond. In deze nota waren vijf vragen en twee punten (A en B) opgeworpen. Prof. Supomo reageerde niet op al deze onderwerpen, zo bleef o.a. de beantwoording van de vraag vervat in B achterwege. De *Raad* kon zich verenigen met de beantwoording van de vragen 1 en 2. De beantwoording van vraag 3 deed als bedenking rijzen, dat daardoor impliciet de agenda wordt vastgesteld op een zo enge omschrijving, dat de overgangsovereenkomsten, de toescheidingsregeling, de Ambonkwesitie en het zelfbeschikkingsrecht er buiten zouden kunnen vallen. Waarschijnlijk zal men van Indonesische zijde de handelspolitieke samenwerking aan de orde willen stellen, maar het is de vraag of dit onder hun eigen formule is te brengen. De *Raad* besluit, dat van Nederlandse zijde gesteld zal worden, dat al die onderwerpen besproken kunnen worden, waarvan een bespreking bij kan dragen tot verbetering van de onderlinge betrekkingen. Bovendien zal moeten worden gestipuleerd, dat nog geen agenda is vastgesteld.

Minister *Peters* acht de beantwoording van vraag 4 vaag, maar bij de Minister-President, alsmede bij de Staatssecretarissen Blom en Götzen ontmoet deze geen bedenkingen. Prof. Supomo zal gevraagd worden of hij met "zou kunnen" in het begin van de zin (in tegenstelling met het voorafgaande) een afwijkende bedoeling heeft.

Met betrekking tot vraag 5 constateert de *Raad*, dat in de beantwoording voorbij wordt gegaan aan de vraag of bij verwijdering van "het struikelblok van de Nederlands-Indonesische Unie" – eventueel zonder bevredigende regeling inzake Nieuw-Guinea – een goede samenwerking tussen Nederland en Indonesië aannemelijk is. Prof. Supomo antwoordt, dat na opheffing van beide struikelblokken ongetwijfeld een goede samenwerking mogelijk zal zijn. Staatssecretaris *Blom* vestigt er de aandacht op, dat in deze kwestie eigenlijk geen antwoord is gevraagd. De *Minister-President* brengt naar voren, dat niet verwacht kan worden, dat men de pressietroef Nieuw-Guinea uit handen zal geven. Zijns inziens is de situatie voor de Nederlandse Regering zo, dat, hoewel Indonesië steeds weer aangegane overeenkomsten geheel of gedeeltelijk weigert na te komen en te verwachten is, dat ook na een bevredigende regeling in de Uniekwestie moeilijkheden zullen blijven bestaan, toch tot een bespreking over de herziening van de

Unieovereenkomsten e.d. moet worden overgegaan, omdat bij Indonesische eenzijdige opzegging de situatie nog moeilijker zal worden. Overigens wil de Indonesische Regering klaarblijkelijk toch niet gaarne eenzijdig opzeggen, wat de Nederlandse positie bij onderhandelingen enigermate ten goede komt. Minister *Peters* vindt het moeilijk besprekingen te beginnen zonder redelijke verwachting, dat een betere verhouding tussen beide landen tot stand komt. Op voorstel van Minister *Stikker* wordt besloten, dat over dit laatste punt thans geen vraag zal worden gesteld, maar onzerzijds een schriftelijke uiteenzetting van de Nederlandse opvatting zal worden gegeven, en dat in dit schrijven bovendien zal worden gesteld, dat men uit het door Prof. Supomo niet-beantwoorden van enkele punten meent te mogen afleiden, dat hiermede aan Indonesische zijde wordt ingestemd.

Ten slotte werden de incidenten met betrekking tot het SS Blitar en het SS Talisse, alsmede de gevangenneming van zeven scheepvaartemployé's besproken. De *Raad* besloot, dat genoegdoening in deze kwestie niet als eis gesteld zal worden voor de aanvang van de besprekingen, maar wel duidelijk te kennen zal worden gegeven, dat door deze incidenten de bespreking onvermijdelijk ongunstig wordt beïnvloed. In dit verband wees Minister *Peters* er op, dat bij het evalueren van het risico van eenzijdige opzegging door Indonesië van de Unieovereenkomst rekening moet worden gehouden met de te verwachten beoordeling door het buitenland van de reden of aanleiding tot zodanige unilaterale actie aanwezig was. Van Nederlandse zijde moet zoveel mogelijk voorkomen worden, dat voor eenzijdige opheffing een plausibele reden kan worden aangevoerd. Van Nederlandse zijde moet de eenzijdige opzegging niet plausibel worden gemaakt; naar het gevoelen van Minister *Stikker* zal dan ook de voorlichting over deze incidenten zeer verzorgd moeten worden, indien de Regering er aanleiding in zou vinden, de besprekingen niet aan te vangen dan wel te schorsen.

In de middagvergadering werd naar aanleiding van een telegram uit Djakarta besloten onmiddellijk telegrafisch de Commandant van de Talisse te doen weten, dat deze naar Singapore zou moeten terugkeren. Minister *Stikker* stelt voor de wapens in de toekomst uit Australië te doen komen, althans via Australië te verschepen. De *Minister-President* stelt het op prijs, dat de kwestie van de aanhouding van de schepen volkenrechtelijk wordt uitgezocht en dat wordt overwogen eventueel een beroep op het Uniehof te doen.

c. Nederlandse delegatie voor besprekingen met de Indonesische

Naar aanleiding van een vraag van Minister *Peters* besluit de *Raad*, dat ondershands met Prof. Supomo zal worden overlegd of er enig bezwaar zou bestaan tegen opneming van Dr. Idenburg, de Secretaris-Generaal van de Nederlands-Indonesische Unie en Raadadviseur bij Minuor, in de delegatie.

d. Bespreking over de Nieuw-Guinea-aangelegenheid

Na ampele bespreking besluit de *Raad*, dat de Staatssecretarissen Blom en Götzen de Nederlandse delegatie bij de bespreking van de Nieuw-Guinea-aangelegenheid zullen leiden; gedeeltelijk zal aan ambtenaren (Prof. Pieters) de uitvoering worden overgelaten.

e. KL-status Ambonnezen

Minister *Staf* deelt mede, bij de Centrale Raad van Beroep in beroep te zijn gegaan tegen de uitspraak, dat de Ambonnezen de KL-status niet hebben verloren. Met Binnenlandse Zaken wordt overleg gepleegd over hetgeen gedaan moet worden, indien de Centrale Raad van Beroep deze uitspraak niet vernietigt. Voor ambtenaren zal een instructie dienen te worden opgesteld. De *Minister-President* brengt naar voren, dat de oorspronkelijke toezegging (dat zij niet operationeel gebruikt zullen worden) indertijd de Ambonnezen is gedaan gelet op hun aanwezigheid in Indonesië. Dit mag niet duurzaam beletten hen hier operationeel – niet tegen Indonesië – in te schakelen. Minister *Staf* vraagt zich af of de KL-status t.z.t. niet beëindigd kan worden. Naar het gevoelen van de *Minister-President* is dit moeilijk zolang de Ambonnezen niet in Indonesië kunnen

afvloeien op een plaats, waartegen zij persoonlijk geen bezwaar hebben. Minister *Staf* wijst nog op de moeilijkheden deze Ambonnezen in de organisatie van de Landmacht op te nemen. De *Raad* kan er zich mede verenigen, dat Oorlog, Minuor en Binnenlandse Zaken nader overleg plegen.

f. *Wijziging van de Nationaliteitswetgeving*

In verband met de bedenkingen in de Eerste Kamer van de Staten-Generaal gerezen, besluit de *Raad*, dat met de Commissies voor Uniezaken en Buitenlandse Betrekkingen gezamenlijk overleg zal worden gepleegd.

- - -